

До Конституционен съд
на Република България
к.д. №10/2018 г.

ПРАВНО МНЕНИЕ

от проф. д-р Валентина Попова

Уважаеми конституционни съдии,

В отговор на Вашата покана №155КД/04.06.2018 г. представям пред Вас моето правно мнение по предмета на к.д.№ 10/2018 г. за установяване на противоконституционността на разпоредбата на чл. 280, ал. 2, предл. 3 ГПК в **частта: „...както и при очевидна неправилност“**.

Проучих внимателно приложените към поканата преписи от: определението на Конституционния съд от 04.06.2018 г. по к.д. №10/2018 г., с което допуска за разглеждане по същество на искането на състав на ВКС за установяване на противоконституционността на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК в частта „...както и при очевидна неправилност“¹; искането на ВКС, III г.о. до Конституционния съд и определение №172/24.04.2018 г. на ВКС, III г.о., във връзка с което е направено това искане. Проучих също: законопроекта, приет на първо четене, обединения законопроект за ЗИДГПК, стенограмите от заседанията на Комисията по правни въпроси², научни статии и становища по въпросите, поставени по предмета на настоящото дело, практиката на Съда по правата на човека и на СЕС.

В чл. 280, ал. 2 пр. 3 е постановено: „Независимо от предпоставките по ал. 1 въззивното решение се допуска до касационно обжалване ... както и при очевидна неправилност.“

В искането е посочено противоречие на атакуваната разпоредба с чл. 117, ал. 1, чл. 122, ал. 1, чл. 119, ал. 1 и чл. 8 КРБ.

Съгл. чл. 22, ал. 1 изр. 2 ЗКС не е ограничен с посоченото основание за несъответствие с Конституцията. Затова ще си позволя в настоящото правно становище да изразя мнението си както по посочените в искането основания, така и да обърна внимание на противоречие на разпоредбата, предмет на настоящото дело, с непосочени в искането разпоредби на Конституцията.

¹ Предмет на к.д.№ 10/2018 г. е само чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК относно „...както и при очевидна неправилност“. Затова ще изложа своето мнение само относно тази разпоредба.

² Конституционният съд многократно е отстоявал виждането си, че преценката за конституционност на законотворческия процес може да се основава на стенографските протоколи от заседанията, тъй като представляват официални документи за проведените заседания на Народното събрание, т.е. да се установи спазването на конституционните изисквания (Решение № 3 от 1993 г. по к.д. № 2 от 1993 г., Решение № 18 от 1995 г. по к.д. № 16 от 1995 г., Решение № 25 от 1998 г. по к.д. № 22 от 1998 г., Решение № 28 от 1998 г. по к.д. № 26 от 1998 г., Решение № 1 от 1999 г. по к.д. № 34 от 1998 г., Решение № 8 от 2010 г. по к.д. № 2 от 2010 г.; Решение № 7 от 2007 г. по к.д. № 1 от 2007 г.; Решение № 6 от 2007 г. по к.д. № 3 от 2007 г., Решение № 3 от 1993 г. по к.д. № 2 от 1993 г.; Решение № 18 от 1995 г. по к.д. № 16 от 1995 г. и др.

I. Според мен разпоредбата противоречи на **фундаменталния конституционен принцип**, обявен в **чл. 4, ал. 1 КРБ**, че Република България е **правова държава**. Този принцип изисква и повелява законите да са **ясни и безпротиворечиви** и **тяхното приложение да не е в зависимост от свободната субективна преценка на правозащитния орган**.

Споделям разбирането в искането на състава на ВКС, че е въведено **неясно³, неизяснимо, бланкетно формулирано основание** за допускане на касационното обжалване, **изцяло зависимо от субективната преценка на състава на ВКС**, разглеждащ въпроса за допускането на касационното обжалване.

A. Конструкцията за очевидна неправилност на решението **като основание за достъп до касационно обжалване** е изкуствена и незащитима. В чл. 280, ал. 2, пред. 3 ГПК няма каквито и да е критерии, установени в закона за определяне на предвидената очевидна неправилност на обжалваното въззивно решение. Основанието „очевидна неправилност“ на решението не е дефинирано от законодателя, а неговото съдържание не може да бъде изяснено по тълкувателен път по начин, който да предвижда универсално правило за поведение на ВКС при упражняването на неговата дейност по селекция на касационните жалби. Чл. 124 КРБ повелява, че ВКС е гарант за функционирането на Република България като правова държава, като осъществява съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от съдилищата.

Неправилността на обжалваното въззивно решение е предвидена **едновременно като основание за касационно обжалване /чл. 281, т. 3 ГПК/ и като основание за предварителната фаза за допускане на касационното обжалване, чрез селекцията, която ВКС извършва в закрито съдебно заседание без призоваване на страните /чл.280, ал. 2 във вр. с чл. 288 ГПК/**. Съгласно чл. 281, т. 3 ГПК, решението е неправилно поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила или необоснованост. Основанието за допускане на касационното обжалване, предвидено в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК, изисква **очевидна неправилност-квалифицирана форма на неправилност „очевидност“⁴**. Следователно **още при селекцията на касационната жалба съдът трябва да установи както наличието на някое от предвидените в чл. 281, т. 3 ГПК основания за касационно обжалване, така и тяхната очевидност**.

Предвиденото в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК изискване „очевидна неправилност“ за допускане на касационното обжалване, **поставя достъпа до касационно обжалване на това основание изцяло в субективната преценка на касационната инстанция, без каквито и да е критерии за тази очевидност**. Неправилността е обективно състояние на решението, критериите за която неправилност са точно и ясно определени в чл. 281, т. 3, което е касационното основание, **т.е. въпрос по съществуването на касационната жалба**. Порокът неправилност на решението не подлежи на допълнително, по-тежко квалифициране и поставяне в субективната преценка на състава на ВКС, разглеждащ това основание за допускане на касационното обжалване.

Б. Че нормата е бланкетна и **преценката е предоставена изцяло на състава на ВКС, във фазата на разглеждане на основанията за допускане на касационното обжалване, е видно от стенограмата от обсъждането на законопроекта в Комисията по правни въпроси /с. 187/:** „Така че в случаите, когато бode очите порочността на това решение, но въпреки това не е

³ Че нормата на чл. 280, ал.2, пр. 3 ГПК е неясна вж. и Мингова, А., Новите основания за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 2 ГПК, сп. Норма, бр. 1 от 2018 г., с. 5.

⁴ Като квалифицирана форма на неправилност във вр. с чл. 281, т.3 вж. и Пунев, Бл. Промените в касационното производство със закона за изменение и допълнение на ГПК /ДВ, бр. 86/27.10.2017/, Дайджест „Търговско и облигационно право“,2017, кн.11, с. 6.

надлежно формулиран въпрос, по преценка на съдебния състав при очевидна неправилност, защото тази преценка не можем да я избягаме при каквато и да е уредба, по преценка на съдебния състав да се допуска един вид служебно до касация“. „Необосноваността е форма на неправилност, така че това е о-кей.“ „По-широко, оставяме преценката на съдебния състав, ние не можем тук да дефинираме възможностите.“

Ето защо според мен е налице противоречие с обявения в чл. 8 от Конституцията принцип за разделение на властите.

Оставено на преценката на състава, разглеждащ основанията за допускане на касационна жалба, въведеното в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК основание за достъп „очевидна неправилност“ на обжалваното решение, действително представлява бланкетна норма и поставя съда в положение на законодател, запълващ бланкетно формулираната законова норма. Защото тук не става дума за тълкуване на норма, а за нейното запълване според всеки конкретен случай. Оставен на субективната преценка на съда, критерият „очевидна неправилност“ превръща фазата по селекцията на касационните жалби от обусловена от точно определените основания за касационно обжалване във факултативна фаза, който термин неправилно се използваше до сега.

Определените в закона критерии за достъп до касационно обжалване са ключът за достъпа до разглеждане на жалбата по същество и упражняването на правото на защита пред касационната инстанция и упражняването на правосъдната функция на състава на ВКС чрез разглеждане на жалбата по същество. ВКС предоставя защитата в съответствие с конституционно определеното основно негово правомощие по чл. 124 КРБ, когато процесуалните правила, които обезпечават допускането на касационното обжалване по гражданските дела, са с такова съдържание, което прави възможно те да се прилагат по общ, категоричен и лишен от субективна преценка начин за всеки отделен случай.

В. Опитите за тълкуване на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК според мен са несполучливи и категорично показват неяснотата на разпоредбата, нейната неизяснимост и поставянето ѝ в зависимост от свободната преценка на съда.

1. В публикуваното становище⁵ на колежата Благовест Пунев е изразено мнение, че разпоредбата „очевидна неправилност“ не е неясна и неизяснима, определяйки понятието очевидно неправилно като явно, видимо, забележимо. Проверката на неправилността на решението обаче не се извършва с възприятията на зрението, а на мисловната му дейност на проверяваща неправилността на решението инстанция, дефинирана в чл. 281, т. 3 ГПК, която сам авторът посочва. Тази връзка е извън всякакво съмнение.

Очевидна е само фактичката грешка в решението (чл. 247 ГПК), която може да се изрази в погрешно посочване на имената, погрешно описание на недвижимия имот /например УПИ/, предмет на делото, погрешно изписване на присъдената сума и др. Грешката е установима само от писмения документ, в който е материализирано решението⁶. Затова тя е отстранима от състава,

⁵ Вж. Пунев, Бл. Противоречи ли на Конституцията допускането на касационното основание при очевидна неправилност на решението“, публикувано на 26.06.2018 г. на интернет страницата на News.lex.bg /достъпно на <https://news.lex.bg/>

⁶ Вж. така и Мингова, Новите основания за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 2 ГПК, сп. норма, бр. 1 от 2018 г., стр. 7. Споделям виждането на проф. А.Мингова, че не могат да се търсят и паралели и с преценката за вероятна основателност на иска при постановяването на неприсъствено решение (чл. 239, ал. 1, т. 2 ГПК) или при допускане на обезпечение (арг. чл. 390, ал. 1, т. 1 ГПК). Както неприсъственото решение, така и определението за допускане или недопускане на обезпечение на иска, са крайни актове "по същество", с които приключва съответното производство. Преценката за вероятната основателност в цитираните норми е достатъчна, за постановяване на краен акт по съществуващото на съответното производство.

който го е постановил и с решението за поправка на явна фактическа грешка той не може да изменя своето решение. Решението за поправка на очевидна фактическа грешка подлежи на обжалване /чл. 247, ал. 4 ГПК/.

Не случайно Бл.Пунев⁷ посочва, че решението ще бъде очевидно неправилно при квалифицирана форма на предвидените в чл. 281, т. 3 ГПК пороци. Като примери се сочат нарушения на императивна правна норма, нарушаване на основните съдопроизводствени правила, които имат свръхповелителен характер – ограничаване на правото на страната на участие в процеса, решаване на делото от съдебен състав, въпреки наличието за отвод на негов член, липса на мотиви на обжалваното решене, както и наличие на явна необоснованост. Явно необосновано според автора ще бъде решението, когато изводите на съда са в грубо несъответствие с данните на сетивното възприятие⁸, логическите правила и положения на науката⁹. Подчертава се, че чл. 280, ал. 2, пр. 3 има специален характер по отношение на общите основания за допускане на касационната жалба, определени в чл. 280, ал. 1 ГПК. Специалният характер на нормата е извън всякакво съмнение. Той не е поставен под въпрос нито в искането на състава на ВКС до Конституционния съд, нито в неговото определение¹⁰.

2. Че нормата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК е неясна се посочва и от проф. А. Мингова¹¹. Тя обаче не повдига въпроса за противоконституционността на тази норма, а се опитва да я изясни като стига до извода, че очевидна неправилност е налице при достатъчна аргументираност на изложението по чл. 281, т. 3 ГПК, че ако се установи, че тези нарушения действително са допуснати от въззивния съд, то „очевидно“ /много вероятно, почти сигурно/, неговото решение е

⁷ Вж. цит. становище, с.2; Пунев, Бл. Промените в касационното производство със закона за изменение и допълнение на ГПК /ДВ, бр. 86/27.10.2017/, Дайджест „Търговско и облигационно право“, 2017, кн.11, с. 7.

⁸ Ще си позволя да отбележа, че в процеса съдът не борави с данните на сетивното възприятие.

⁹ Не е ясно данни на коя наука има предвид авторът. Ако става дума за правната наука, тя съдържа правни изследвания на законите/процесуални и материалноправни/, Конституцията, международните договори, конвенции, правото на ЕС /което също съдържа материални и процесуалноправни норми/, съдебната практика и съответните научни правни изводи на авторите относно тълкуването на съответните норми. Нарушаването на материалния закон и същественото нарушаване на процесуалните норми от значение за обезпечаване правилността на решението, са предвидени в чл. 281, т. 3 ГПК, като основания за касация, елемент от касационната жалба по същество, отделно от предвидената в чл. 281, т. 3 ГПК необоснованост на решението. Като във всяка наука, така и в правната наука, становищата на отделните автори могат и често са различни. Ако става дума за други клонове на науката /медицина, фармация, механика, информатика и т.н./ съдът задължително трябва да назначи нещо лице /чл. 195 ГПК/, за което никога не е имало съмнение в процесуалната наука и практика. Такава дейност обаче е абсолютно недопустима във фазата на селекцията. Тя е недопустима и във фазата на разглеждането на касационната жалба по същество.

¹⁰ **Интересно е при това положение защо противоречието на решението с решение на Конституционния съд трябва да бъде изведено в основното основание за допускане на касационното обжалване – поставянето на материалноправен или процесуален въпрос. Излиза, че когато съдът е приложил закон, който КС е обявил за противоконституционен, жалбоподателят трябва задължително да формулира въпрос, а не и при неправилност, в т.ч. и при явна необоснованост. Къде отива тогава върховенството на Конституцията и задължителният характер на решенията на Конституционния съд за всички органи, юридически лица и граждани в Република България /чл. 14, ал. 6 ЗКС/.**

¹¹ Вж. Мингова, А., Новите основания за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 2 ГПК, сп. Норма, бр. 1 от 2018 г., стр. 7 – 8.

неправилно и подлежи на отмяна; понятието очевидно по-скоро клони към сигурност, сигурно е, че порокът е налице. „Очевидна неправилност“ изисква допълнителна оценъчна характеристика на решението и неговата неправилност и обосноваване на нейната очевидност. Но това е точно разглеждане на посочените от жалбоподателя основания по чл. 281, т. 3 ГПК по същество и не би могло да бъде нищо друго, защото тук се касае за квалифицирана форма на неправилност. Освен това чл. 284, ал.1, т. 4 ГПК изисква всяка касационна жалба да съдържа точно и мотивирано изложение на основанията по чл. 281, т. 3 ГПК¹².

В практиката на ВКС /ТР №1/2009 по тълк.д. №1/2009г г на ОСГТК на ВКС във вр. с КР №4/2009 по к.д.№4/2009/ и в процесуалната теория¹³ се утвърди разбирането, че във фазата за селекцията **ВКС не извършва правораздавателна дейност и не извършва проверка на нейната основателност.** В тази фаза ВКС има правомощието да провери дали са налице изчерпателно посочените в закона условия за това. Тези условия представляват специални основания за допускане на жалбата до разглеждане по същество и имат ролята на критерии за достъп до касационно обжалване. Нейното провеждане обаче не зависи от дискрецията на ВКС, а от строго регламентирани основания, които са критерии за достъп до касационно разглеждане. Ако тези критерии са налице, ВКС е длъжен да допусне жалбата до разглеждане по същество. Селекцията не трябва да зависи от усмотрението на съда, а селекцията е въз основа на точно определени основания за допускане на касационното обжалване, при което не се проверява основателността на жалбата. Тази проверка следва да се извърши в производството след допускането на касационната жалба¹⁴.

С основание след измененията на ГПК /ДВ, бр. 86/2017 г./ се посочва, че чрез разпоредбата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 се остава с впечатлението, че законодателят не е искал да напусне действащия селективен модел и без всякакво съмнение и тук са регламентирани критерии за достъп до касация. Посочва се също, че щом става дума за критерии за достъп до касация, то тя трябва да е различна от преценката за действителното съществуване на конкретните пороци на обжалваното решение, проверката на които представлява дейност на ВКС по съществуването на жалбата¹⁵. Да, това е задължително условие за процедурата по селекцията. Там е проблемът обаче, че при **основанието очевидно неправилност това не е възможно.** Няма как решението да е очевидно неправилно, без да е неправилно /вж. и т. II на настоящото ми становище/.

---

¹² Като че ли тук е убягнало от вниманието на авторката, обстоятелството, което тя посочва в същата статия, че за разлика от преценката за вероятна основателност на иска при постановяването на неприсъствено решение (чл. 239, ал. 1, т. 2 ГПК) или при допускане на обезпечение (арг. чл. 390, ал. 1, т. 1 ГПК), където неприсъственото решение и определението за допускане или недопускане на обезпечение на иска, са крайни актове "по същество", с които приключва съответното производство, преценката за много вероятна, почти сигурност на неправилността се прави с акта /определението по чл. 288 ГПК/ за допускане на касационната жалба до разглеждане по същество, за решаване на именно на въпроса за неправилността на обжалваното решение.

¹³ Вж. ТР №1/2009 по тълк.д. №1/2009г г на ОСГТК на ВКС във вр. с КР №4/2009 по к.д.№4/2009; Мингова, А. в Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р.Българско гражданско процесуално право, С., 2012 г. IX изд., изд. "Сиела", с. 574.

¹⁴ Вж. Мингова, А. в Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р.Българско гражданско процесуално право, С., 2012 г. IX изд., изд. "Сиела", с. 574-575; с. 581-582.

¹⁵ Мингова, А. Новите основания за допускане на касационното обжалване по чл. 280, ал. 2 ГПК, сп. Норма, бр. 1 от 2018 г., стр. 24 – 42.

3. Практиката на ВКС¹⁶ по приложението на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК затвърждава убеждението за неяснота на нормата. Така например в опр. № 97 от 02.02.2018 г. по ч. т. д. № 221/2018 г., Т. К., II т. о. на ВКС; опр. № 161 от 06.03.2018 г. по ч. т. д. № 3131/2017 г., Т. К., II т. о. на ВКС; опр. № 189 от 26.03.2018 Г. по ч.т.д. № 487/2018 Г., Т. К., II т.о. на ВКС е прието, следното: „За да е налице очевидна неправилност на обжалвания съдебен акт като предпоставка за допускане на касация, е необходимо неправилността да е съществена до такава степен, че същата да може да бъде констатирана от съда „prima facie“¹⁷ - без реална необходимост от анализ или съпоставяне на съображения за наличието или липсата на нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила или необоснованост¹⁸. Като квалифицирана форма на неправилност очевидната неправилност е обусловена от наличието на видимо тежко нарушение на закона¹⁹ или явна необоснованост²⁰, довели от своя страна до постановяване на неправилен, подлежащ на касационно обжалване съдебен акт²¹.

„Доколкото определението „очевидно“ съдържа в себе си субективен елемент (очевидното за едни може да не е очевидно за други)²², разграничението между очевидната неправилност и неправилността на съдебния акт следва да бъде направено и въз основа на обективни критерии. Очевидно неправилен ще бъде съдебният акт, който е постановен „*contra legem*“ до степен, при която законът е приложен в неговия обратен, противоположен смисъл²³. Няма да бъде налице очевидна неправилност, когато въззивният акт е незаконосъобразен поради неточно прилагане и тълкуване на закона²⁴, както и когато актът е постановен в противоречие с практика на ВКС, включително с тълкувателни решения и постановления на ВКС, с актове на Конституционния съд²⁵ или с актове на Съда на

¹⁶ Тази практика е цитирана и в становището на Висшия адвокатски съвет, публикувано 02.07.2018 г. на интернет страницата на News.lex.bg /достъпно на <https://news.lex.bg/> в подкрепа на тезата, че нормата на чл. 280, ал.2, пр. 3 ГПК не е неясна и не противоречи на Конституцията. Според мен обаче тя е показателна за обратния извод.

¹⁷ Използваният латински термин „Prima facie“ означава "на пръв поглед", „при първоначална преценка“.

¹⁸ Любопитно е тогава какво точно гледа съдът при тази първоначална преценка.

¹⁹ Нарушението на закона си е нарушение на закона, на правната норма. Няма по-леко или по-тежко нарушение на закона. Той или е нарушен, или не е нарушен.

²⁰ За да е налице явна необоснованост, трябва да е налице необоснованост. Не може да има явна необоснованост без да има необоснованост.

²¹ **Тук ясно личи, че във фазата за селекцията на осн. чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК не може да се избегне предрешаването на жалбата по същество.**

²² **Да, това е точно така. Това е посочено и в искането на състава на ВКС, сезирал Конституционния съд по настоящото дело.**

²³ Използваният латински термин „*contra legem*“ означава „противно на закона“ и от епохата на римското право до сега обхваща всяко нарушение на закона, а не само "точно обратно на закона", както е посочил съставът на ВКС. Всяко приложение на закона, различно от постановеното в него, е „*contra legem*“ - противно на закона.

²⁴ Неточното прилагане и тълкуване на закона е също „*contra legem*“.

²⁵ Интересно защо и тук противоречието с решение на Конституционния съд не се поставя като очевидна неправилност. Когато съдът е приложил закон, който Конституционният съд е обявен за противоконституционен, значи няма да има очевидна неправилност и ще трябва страната да си формулира и обоснове въпроса, в противен случай няма да ѝ се допусне жалбата за разглеждане по същество. Решенията на Конституционния съд са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани /чл. 14, ал. 6 ЗКС/. При противоречие на въззивното решение с решение на Конституционния съд, с което той е обявил за противоречащ на Конституцията закон, въззивното

Европейския съюз (в тези случаи допускането на касационно обжалване е обусловено от предпоставките по чл. 280, ал. 1, т. 1 и т. 2 във вр. с чл. 280, ал. 1 ГПК). Очевидно неправилен ще бъде съдебният акт, постановен „extra legem“²⁶, т.е. когато съдът е решил делото въз основа на несъществуваща²⁷ или на несъмнено отменена правна норма²⁸. Неправилното решаване от съда обаче на спорни въпроси относно приложимия закон²⁹, относно действието на правните норми във времето и др., няма да обоснове очевидна неправилност и ще предпостави необходимостта от формулирането на въпрос по чл. 280, ал. 1 ГПК при наличието на допълнителните селективни критерии по чл. 280, ал. 1, т. 1-3 ГПК. Като очевидно неправилен по см. на чл. 280, ал. 2 предл.3 ГПК следва да бъде квалифициран и въззивният съдебен акт, постановен при явна необоснованост поради грубо нарушение на правилата на формалната логика³⁰. Във всички останали случаи, необосноваността на въззивния акт, произтичаща от неправилно възприемане на фактическата обстановка, от необсъждането на доказателствата в тяхната съвкупност и логическа свързаност, е предпоставка за допускане на касационно обжалване единствено по реда и при условията на чл. 280, ал. 1, т. 1-3 ГПК.³¹“

В опр. № 220 от 25.05.2018г. по ч.гр.д. № 1094/2018г. ВКС, ГК, III отделение, се приема: „Не е налице обаче нито една от хипотезите, които предполагат очевидна неправилност, доколкото липсват доводи за нарушения на основните начала на гражданския процес“³², а

решение е постановено в противоречие както с РКС, така и с Конституцията. Къде отива тогава върховенството на Конституцията?

²⁶ Използваният латински термин „extra legem“ буквално означава „извън закона“. В този смисъл той е използван в цитираните определения.

²⁷ Аз лично не бих могла да си представя и не съм срещала в практиката случаи, в които съдът да си е измислил правна норма, която не съществува. Така че тази хипотеза, меко казано, ми изглежда несериозна и измислена. Следва да се има предвид, че съгл. чл. 5, изр. 2 ГПК при липса на закон съдът основава решението си на основните начала на правото, обичая и морала.

²⁸ Странно е, че съдът третира по различен начин прилагането на отменена правна норма с прилагането на норма, която е обявена от Конституционния съд за противоконституционна. Освен това, когато има отменена правна норма, отмяната и може да е занаяпред, или на осн. чл. 5, ал. 5, изр. 2 от Конституцията да ѝ е придадено обратно действие.

²⁹ Не е ясно за кого и между кого трябва тези въпроси да са спорни. Страните, за да водят дело, в т.ч. и пред ВКС, имат правен спор. Така че между тях въпросите са спорни, в т.ч. спорът може да е и по отношение на въпроса, кой закон е приложим, отменен ли и т.н. Не е ясно дали ВКС е имал предвид спорни в самия ВКС въпроси.

³⁰ Правилата на формалната логика, формирани още от Аристотел, обаче са приложими както при всяко тълкуване на закона. Те са приложими и при обсъждането на събраните по делото доказателства, изводите на съда относно установяването на твърдените от страните факти. За да прецени дали има грубо нарушение на правилата на формалната логика, съставът на ВКС трябва да изследва констатациите на въззивния съд относно фактите във връзка със събраните по делото доказателства, т.е. да навлезе в анализ не само на касационната жалба по същество, но и на делото по същество и то относно установяването на фактите.

³¹ В тези определения е направен в крайна сметка изводът, че съдебният акт не е очевидно неправилен, тъй като не е постановен нито в явно нарушение на закона, нито извън закона, нито е явно необоснован с оглед правилата на формалната логика.

³² Основните начала на гражданския процес са определени в част I, глава II на ГПК. Нарушаването на всеки принцип на гражданския процес е нарушение на принцип. За да не отегчавам изложението няма да се спирам на всеки от тях. За илюстрация за неприемливото изясняване на нормата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК само ще посоча: Съгласно обявения в чл. 5 ГПК принцип на законност, всяко нарушение на закона е

съдържанието на мотивите и диспозитива на съдебния акт е израз на предоставената от закона правораздавателна власт на съда, във връзка с разрешаването на конкретния правен спор“.

Та нали именно незаконосъобразното и неправилно осъществяване на предоставената от закона правораздавателна власт на съда, във връзка с разрешаването на конкретния правен спор е предмет на жалбата.

4. Още по-странно е положението с очевидната неправилност на подлежащите на обжалване определения като основание за селекция на частната касационна жалба. Както е известно, частната касационна жалба срещу определение на въззивния съд се разглежда в закрито съдебно заседание. Затова в определението по чл. 288 ГПК съставът на ВКС, сезиран с такава жалба, се произнася първо по условията за допускането на касационната жалба, а след това в същото определение – по нейната основателност. В хипотезата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК в това определение следователно съставът на ВКС първо трябва да обоснове, че определението е очевидно неправилно, да обоснове, защо го счита за очевидно неправилно и едва след това да прецени, че е неправилно и защо е неправилно. Тази поредност според мен е алогична, но тя следва от разпоредбата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК.

II. Съществен порок на предвиденото в чл. 280, ал. 1, т. 2 основание за допускане на касационната жалба „очевидна неправилност на решението“ според мен е противоречието му с: обявения в чл. 121, ал. 1 от Конституцията конституционен принцип за равенството на страните и състезателност в процеса; изискването на чл. 6, ал. 1 от ЕКПЧ и чл. 47 от Хартата на основните права за разглеждане и решаване на делото от безпристрастен съд, равенството на страните и състезателността. Този порок води до нарушение и на чл. 4, ал. 1, чл. 117 и чл. 122 от Конституцията.

A. В практиката на Съда по правата на човека³³ е утвърдено разбирането, че принципът на равенството на страните е вътрешно присъщ елемент на по-широкото понятие за справедлив процес. Посочва се, че трябва да се имат предвид условията, в които се провежда производството и по-специално дали то е било състезателно и в съответствие с принципа за равенство на страните, за да се определи дали проблемът произтича от действащото законодателство. Недопустимо е едната страна да бъде поставяна в по-неизгодно положение от другата страна. **Чл. 6, ал. 1 ЕКПЧ гарантира процесуална справедливост, която на практика се превъплъщава в състезателно производство, в което страните се поставят при равни условия. Изискването за безпристрастност на съда е гаранция за равенството на страните в процеса.**

нарушение на този принцип на гражданския процес. Съгл. чл. 10 ГПК съдът осигурява на страните възможност и им съдейства за установяване на фактите, които са от значение за решаването на делото. Ако се приеме тезата в цитираното определение всяко нарушение на този принцип /например липсата на указание за доказателствената тежест/ трябва да прави решението очевидно неправилно. Нарушението на принципа за диспозитивното начало /чл. 6 ГПК/ обаче води до недопустимост на решението. Абсурдно е нарушаването на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок /чл. 13 ГПК/ да бъде основание за отмяна на обжалваното решение.

³³ Вж. Ръководство по чл. 6 на Конвенцията. Право на справедлив процес /гражданскоправен аспект/, Cour europeen des droits de l'homme, /publishing@echr.coe.int/, с. 41, 42, 43, 46-47 и цитираната там практика на Съда.

Разпоредбата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК противоречи на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЕКПЧ за разглеждане на делото от безпристрастен съд³⁴. В константната практика на Съда по правата на човека са утвърдени критерии за субективния и обективния тест за проверка на липса или наличие на безпристрастност (Wettstein v. Switzerland, § 43; Micallef v. Malta [GC], § 93. (Micallef v. Malta [GC], § 93; Micallef v. Malta [GC], §§ 95 и 101; Meznaric v. Croatia, § 27): При субективния тест се взема под внимание личното убеждение на съдията, тоест, дали съдията е имал някакво лично пристрастие по даденото дело. В установения от Съда по правата на човека обективен тест за безпристрастност е критерият дали съдията, респ. съставът на съда, е предоставил достатъчни гаранции за изключване на всякакво легитимно съмнение относно неговата безпристрастност. Изискването за обективна безпристрастност предоставя важна гаранция за спазването на стандарта на Конвенцията по обективния тест за безпристрастност, който е от съществено значение за доверието, което съдилищата следва да внушават в едно демократично общество. За да могат съдилищата да предизвикват доверие в обществото, което е наложително, е необходимо в регламентацията на националните процедури да се гарантира безпристрастността на съда, чрез отстраняване на всички разумни съмнения относно безпристрастността на съдията, респ. състава на съда. **Необходимо е да се изясни дали връзката между съществените проблеми, решавани на различните стадии на производството, е толкова тясна, че да хвърли съмнение върху безпристрастността на съдията, участвал във вземането на решенията на тези стадии (Toziczka v. Poland, § 36)**

В изпълнение на изискването на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за безпристрастен съд в чл. 4 ЗСВ изрично е установено изискването за безпристрастност на съдията и като гаранция за тази безпристрастност в чл. 112 ЗСВ българският законодател изрично е постановил императивната норма, че съдиите нямат право да изразяват предварително становище по възложените им дела.

Разясненията относно чл. 47³⁵ от Хартата потвърждават, че той съответства на правата, предвидени в чл. 6, ал. 1 от ЕКПЧ, без ограничението по чл.6 по отношение на гражданските права и задължения. Член 47 от Хартата осигурява, като минимум, защитата, предлагана от чл. 6 от ЕКПЧ, по отношение на всички права и свободи, произтичащи от правото на ЕС. Тази явна връзка означава, че делата, посочени в правото на Съвета на Европа, ще бъдат от значение в правото на ЕС, освен ако не е посочено друго. Съдът на ЕС излага проверката за безпристрастност, както следва: (i) членовете на съда трябва да бъдат субективно безпристрастни, т.е. никой от тях не трябва да показва, че е взел страна или има лично, предварително формирано становище; и (ii) съдът трябва да бъде обективно безпристрастен, т.е. трябва да дава достатъчно гаранции, за да бъде изключено в това отношение всяко основателно съмнение.

Съставът на съда, който в определението си по чл. 288 ГПК е приел, че решението е очевидно неправилно **не може да бъде обективно безпристрастен** при решаването на въпроса за неправилността на решението при разглеждането и решаването на жалбата по съществуващото на този въпрос³⁶. Неправилността на обжалваното решение, дефинирана в чл. 281, т. 3 ГПК, е

³⁴ Съгл. чл. 5, ал. 4 от Конституцията международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

³⁵ Наръчник по европейско право в областта на достъпа до правосъдие. Агенция на Европейския съюз за основните права и Съвета на Европа, 2016, с. 28, 34, 43-45 и цитираната там практика на СЕС.

³⁶ В България обаче е утвърдено разбирането, че макар и в чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК да има основание за отвод – наличие на обстоятелства, които пораждат основателно съмнение в безпристрастието на съдиите,

елемент на жалбата по същество, която се разглежда в открито съдебно заседание с призоваване на страните.

Б. Изискванията за безпристрастен съд са гаранция за спазването на принципа за правовата държава /чл. 4, ал. 1 от Конституцията/. Чрез установеното в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК основание за допускане на касационната жалба до разглеждане по същество „очевидна неправилност“ на въззивното решение, законодателят е дал възможност в определението по чл. 288 ГПК за селекция на касационните жалби **съставът на ВКС да предреши въпроса за неправилността на въззивното решение, като при това я квалифицира като очевидна.** Тази преценка на съда обезсмисля провеждането на открито съдебно заседание за разглеждане на жалбата по същество съобразно предвидените в чл. 281, т. 3 ГПК критерии за неправилност на решението като касационно основание, представляващо съществото на касационната жалба. Когато съставът на ВКС е приел в определението по чл. 288 ГПК, че **неправилността е очевидна**, няма какво друго да каже в решението по съществото на жалбата, освен, че е неправилно. Съставът на съда, който в определението си по чл. 288 ГПК е приел, че решението е очевидно неправилно, не може да бъде обективно безпристрастен при решаването на въпроса за неправилността на решението при разглеждането и решаването на жалбата по съществото на този въпрос. Фундаменталният конституционен принцип на **чл. 4, ал.1** от Конституцията за правовата държава е иманентно свързан с конституционните принципи на **чл. 117 от Конституцията** за съдебната власт като система за защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата и изискването на чл. 121, ал. 1 от Конституцията за равенството на страните по делото. Именно за това са повелителните норми за безпристрастност на съда и забраните за предрешаване на делото.

В хипотезата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК ответникът по жалбата ще бъде поставен в откритото съдебно заседание в неравностойно положение с това на жалбоподателя, в чиято полза в определението по чл. 288 ГПК съдът вече се е произнесъл, че решението е очевидно неправилно. Ответникът по жалбата ще трябва в откритото съдебно заседание да се брани не просто срещу жалбата, а срещу определението на състава на ВКС по чл. 288 ГПК, в което **съдът е приел, че е налице очевидна неправилност на решението. Ответникът по жалбата ще трябва да се брани не срещу насрещната страна, а срещу предварително формираното вътрешно убеждение на съда, изразено и мотивирано в определението по чл. 288 ГПК, че решението е неправилно и то очевидно неправилно.** Задачата е непосилна и даже бих казала невъзможна, защото за да се допусне обжалването, съставът вече си е формирал, изразил и мотивирал вътрешното убеждение за очевидна неправилност на обжалваното решение и се знае какъв ще е резултатът.

Чрез предвиденото в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК основание за достъп до касация „очевидна неправилност на обжалваното решение“ се смесва дейността по селекция и решаващата дейност, в която се преценява дали едно решение е неправилно. Нарушава се и правото на защита на ответника по касация, защото той не може да я осъществи предварително /в отговора на касационната жалба/, която защита е съществена при разглеждане на делото в закрито заседание. След допускане на касация, тогава вече е безсмислена всяка защита, защото съдът отнапред е предрешил спора. В този случай от провеждането на устни състезания няма смисъл. В тази хипотеза се нарушава цялата философия на гражданския процес и принципът, че съдът решава спора след устните състезания, при които страните излагат и мотивират своите тези.

съставът на съда, допуснал касационното обжалване поради очевидна неправилност на обжалваното решение, разглежда и жалбата по същество.

Всъщност предвиденото в чл. 280, ал. 2, изр. 3 ГПК основание за допускане на касационната жалба „очевидна неправилност“ е предпоставка за едно хлъзгаво прескачане на фазата по селекцията на жалбите.

Нещо повече, видно е от стенограмата на заседанието на Комисията по правни въпроси³⁷, че по преценка да съдебния състав при очевидна неправилност жалбата да се допуска служебно до касация. Израз на това разбиране е и обстоятелството, че разпоредбата на чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК запази съдържанието си, като е постановено, че към жалбата се прилага изложение на основанията за допускане на касационно обжалване по **чл. 280, ал. 1**. Липсва изискване в това изложение да се посочва предвиденото в чл. 280, ал. 2, пр. 3 основание за допускане на касационно обжалване – очевидна неправилност на решението. Това също води до нарушаване на равенството на страните в процеса и състезателното начало /чл. 121, ал. 1 от Конституцията/. Очевидната неправилност като основание за допускане на касационната жалба до разглеждането ѝ по същество се разглежда в закрито съдебно заседание. В отговора на жалбата и в отговора на изложението за основанията за допускане на касационното обжалване, ответникът не може да се брани срещу наречената в закона очевидна неправилност на решението, защото за нея не е предвидено да бъде посочена в изложението на основанията за допускане до касационно обжалване.

В. Предвиденото в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК основание за касационно обжалване „очевидна неправилност“ на въззивното решение не съответства на правото на гражданите, юридическите лица и държавата на защита във всички стадии на процеса (чл. 122, ал. 1 КРБ). Това право в касационното производство има както касаторът, така и ответникът по касационната жалба. Оставен на субективната преценка на състава на ВКС в производството по допускане на касационното обжалване, критерият очевидна неправилност отваря широко и безконтролно вратите за достъп на касатора до разглеждане на жалбата му по същество и по този начин притиска (като с менгеме) ответника по жалбата, който е принуден да се брани срещу касатора и касационния състав, допуснал касационното обжалване на въззивното решение. Така ВКС изгубва функцията на арбитър по правния спор, а положението на ответника по касация е неравностойно.

И още нещо повече, на осн. чл. 293 ал. 2 и 3 ГПК, **когато въззивното решение е неправилно, ВКС трябва да го отмени и да реши самото дело по същество**, като съдът връща делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд само ако се налага повтарянето или извършването на нови съдопроизводствени действия. Ето защо чрез „очевидната неправилност“ като основание за допускане на касационното обжалване, в определението по чл. 288 ГПК съставът на ВКС в закрито съдебно заседание предрешава съдържанието на касационното решение и решаването не само на касационната жалба по същество, но и самото дело, самият материалноправен спор между страните по делото по същество. При очевидната неправилност, определена като явна необоснованост на обжалваното решение, той трябва да извърши анализ на събраните по делото доказателства и да направи своите констатации относно релевантните факти още във фазата за селектирането на жалбата.

---

³⁷ с. 187 „Така че в случаите, когато бode очите порочността на това решение, но въпреки това не е надлежно формулиран въпрос, по преценка на съдебния състав при очевидна неправилност, защото тази преценка не можем да я избягаме при каквато и да е уредба, по преценка на съдебния състав **да се допуска един вид служебно до касация**“

Г. Позоваването³⁸ на практиката на СЕС и чл. 99 от Процедурния правилник на СЕС (ОВ L 265,29.09.2012) при съпоставката на понятието „очевидно“ с понятието „извън всякакво разумно съмнение“ изглежда на пръв поглед убедително. Още повече, че се акцентира на обстоятелството, че при преюдициалните запитвания и при селекцията на жалбите не се извършва правораздавателна дейност. Тази убедителност обаче е илюзорна. Вярно е, че и при двете процедури не се извършва правораздавателна дейност, но разликата между тях е съществена. Член 99 от Процедурния правилник на СЕС (ОВ L 265,29.09.2012) дава възможност, когато: а/ поставеният преюдициален въпрос е идентичен с въпрос, по който СЕС вече се е произнесъл, б/ отговорът на този въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или в/ отговорът не оставя място за разумно съмнение, СЕС да се произнесе с **мотивирано определение по същество на поставените за тълкуване въпроси**. Видно е от съдържанието и заглавието на текста „Отговор с мотивирано определение“, **че с мотивираното определение СЕС се произнася по съществуващото на преюдициалното запитване³⁹, което има за предмет тълкуване на съответния акт**. Това негово определение не е предпоставка за допускане до разглеждане на преюдициалното запитване. За разлика от чл. 99 от Процедурния правилник на СЕС, чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК урежда основание за допускане на касационната жалба до разглеждане по същество, въвеждайки квалифицирана форма на неправилност, като предпоставка за разглеждането на въпроса за наличието на самата неправилност /чл. 281, т. 3 ГПК/.

Д. В КР №16/16.06.1998 по к.д. №7/1998 г. и КР №4/16.06.2009 г. по к.д. №4/2009 г. се прие, че от чл. 119, ал. 1 от Конституцията не следва задължително, че производството по делата трябва да е триинстанционно и въпросът за функциите на отделните инстанции се урежда от устройствените и процесуалните закони. В практиката по чл. 6, ал. 1 на Съда по правата на човека и в практиката на СЕС по чл. 47 от Хартата на основните права се приема, че изискването на чл. 6, ал. 1 ЕКПЧ и чл. 47 от Хартата за справедлив процес не налага непременно трета инстанция⁴⁰. Изискването за безпристрастен съд и равенството на страните в процеса обаче са задължителни елементи на справедливия процес.

³⁸ Вж. становището на Висшия адвокатски съвет, публикувано 02.07.2018 г. на интернет страницата на [News.lex.bg](https://news.lex.bg/) /достъпно на <https://news.lex.bg/>

³⁹ Вж. за същността на това определение Корнезов, А. в: Арабаджиев, А., Костов, С. Корнезов, А. Попова, Ж. Танчев, Е. Националните съдилища и правото на ЕС. Част I. С.; Национален институт на правосъдието, 2018, с. 304-309; при действието на предишния Процедурен правилник на СЕС вж. Корнезов, А. Преюдициалното запитване до Съда на Европейския съюз, С., 2010 г.; Попова, В. Актуални проблеми на европейския граждански процес и част VII на ГПК, с. 228.

⁴⁰ Нито цитираните решения на Конституционния съд, нито решенията на Съда по правата на човека обаче забраняват на законодателя да даде пряк достъп до трета инстанция без предварителна селекция. Не крия, че аз съм привърженик на прякото сезиране на ВКС с касационни жалби без предварителни селекции и без ограничение във вида на делата и размера на иска. То ограничава правото на защита на страните пред Върховния касационен съд на Република България. Тази теза застъпвах при действието на стария ГПК по отношение на прегледа по реда на надзора пред Върховния съд /вж. Попова, В. Някои проблеми на ПРН у нас, сп. "Държава и право", 1989, бр.10, с. 58-66/. С измененията на чл. 225, ал. 1 от стария ГПК /ДВ, бр. 31 от 1990 г./ тази идея се възприе и продължи с приемането на Глава XX "а" КАСАЦИОННО ОБЖАЛВАНЕ (ДВ, бр. 124 от 1997 г./). Тази идея споделям и при действието на новия ГПК /вж. Попова, В. Касационното обжалване и новия ГПК, Публикувана на 08.11.2010 г. в електронно правно издание „Сиела. Норми“, достъпна на <http://www.ciela.net/> Това разбиране споделих и на конференцията, проведена на 06-07.10.2018 г. в Народното събрание. Тя не е свързана с преклузиите в процеса /те не могат да се отстранят чрез касация/, а с разбирането ми за необходимостта от нормален достъп на страните до правосъдие пред висшата инстанция.

Считам, че когато законодателят възприема модела за предварително селектиране на касационните жалби, критериите за тази селекция, представляващи критерии за достъп на страните до касационно обжалване, трябва да бъдат ясно и еднозначно определени в закона и да съответстват на Конституцията, б, ал. 1 ЕКПЧ и чл. 47 от Хартата за основните права⁴¹. **Предвиденото в чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК основание за допускане до касационно обжалване-очевидна неправилност, неминуемо води до предрешаване на спора още във фазата за селекцията на жалбата**⁴².

Ш. Не на последно място, следва да се посочи, че приемането на разпоредбата на чл. 280, ал. 2 ГПК, чиято конституционност е предмет на разглеждане на настоящото конституционно дело, противоречи на чл. 88, ал. 1 от Конституцията и чл. 84, ал. 2, изр. 3 от Правилник за организацията и дейността на Народното събрание.

Ето съображенията ми за този извод:

А. В чл. чл. 88, ал. 1 от Конституцията е постановено, че законопроектите се приемат на две гласувания⁴³. Гаранция за спазване на тази конституционна норма е установена в чл. 84, ал. 2, изр. 3 от Правилник за организацията и дейността на Народното събрание, в което е постановено „Предложенията⁴⁴, които противоречат на принципите и обхвата на приетия на първо гласуване законопроект, не се обсъждат и гласуват.“. Следователно предложенията трябва да влизат в обхвата на приетия на първо четене законопроект и да съответстват на принципите на този законопроект.

Б. През 2017 г. в Народното събрание е внесен и приет на първо четене законопроект за отмяната на процедурата за селекция на касационните жалби и основанията за допускане на касационното обжалване, предвидени в чл. 280, ал. 1 ГПК. Във внесения в Народното събрание законопроект вх. №754-01-34/04.07.2017 г. § 5 /с. 3/ е предвидено: „Чл. 280 се изменя и придобива следното съдържание:

⁴¹ Както това е сторено например в немското и австрийското право. Начинът на решаване на въпроса за селекцията в други държави по начало е ирелевантен за преценката на конституционността на разпоредбите в българското право.

⁴² Битува разбирането, че чрез селекцията се цели намаляване броя на делата във ВКС. Според мен по-важно е страните да имат нормален достъп до правосъдие. Селекцията не намалява, а удвоява работата на Върховния касационен съд по онези дела, при които въззивното решение е допуснато до касационно обжалване. Съставът ги разглежда и при допускане на касационния контрол, и при постановяване на касационното решение. Недопуснатите би трябвало да ги е прочел във фазата по селекцията.

⁴³ В практиката на Конституционния съд е утвърдено разбирането, че нарушенията на законодателната процедура за провеждане на две гласувания е основание за обявяване на закона за противоконституционен (Решение № 28 от 1998 г. по к.д. № 26 от 1998 г., Решение № 1 от 1999 г. по к.д. № 34 от 1998 г., Решение № 14 от 2001 г. по к.д. № 7 от 2001 г., Решение № 4 от 2002 г. по к.д. № 14 от 2002 г., Решение № 7 от 2005 г. по к.д. № 1 от 2005 г., Решение № 6 от 2007 г. по к.д. № 3 от 2007 г., Решение № 8 от 2010 г. по к.д. № 2 от 2010 г.)

⁴⁴ Съгл. чл. 83, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание народните представители могат да правят писмени предложения за изменения и допълнения в приетия на първо гласуване законопроект или изработения общ законопроект съгласно чл. 81, ал. 2 в 7-дневен срок от приемането му, съответно от предоставянето му на народните представители, които се аргументират

(1) На касационно обжалване пред Върховния касационен съд подлежат въззивните решения на окръжните и апелативните съдилища⁴⁵.

В. От мотивите на законопроекта т. III, с. 20, 21⁴⁶ е видно, че **целта на законопроекта е да се отмени фазата по селекцията на касационните жалби** и въвеждането на триинстанционно производство без предварително селектиране на касационните жалби.

От Доклада⁴⁷ на Комисията за правни въпроси към Народното събрание е видно, че с единодушно решение /с 20 гласа „за“, 0 гласа „против“ и 0 гласа „въздържал се“/, Комисията е предложила на Народното събрание да приеме на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 754-01-34/04.07.2017 г. Видно е от интернет страницата на Народното събрание, че този законопроект е приет на първо четене в пленарна зала на 07.07.2017 г. в съдържанието, в което е предложен. Видно е от интернет страницата на Народното събрание, че на осн. чл. 81, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание той е включен в Обединен законопроект, изготвен по реда на чл. 81, ал. 2 от ПОДНС, на основата на приетите на първо гласуване законопроекти. Този обединен законопроект е изготвен в Доклад на Комисията по правни въпроси №753-03-17/19.07.2017, /цитираната разпоредба се намира в §9 от обединения законопроект/, като в него няма предложени различни варианти, както това е сторено в други параграфи на Обединения законопроект.

Видно е от стенограмата от заседанието на Комисията по правни въпроси за разглеждането на обединения законопроект /с. 178—187; протокол №20/13.10.2017 г./, че е игнориран въпросът, че вече има приет законопроект на първо четене, в който е прието отпадането на касацията и основанията за допускане на касационните жалби в тази селекция. Текстът е резултат от компромисно помирение в разгорещения спор между съдии от ВКС и адвокати, вероятно включени в работната група. На с. 180 от стенограмата пише *„Няма как на този етап да се приемат сериозни, кардинални, концептуални промени“*. */Реплики/“Махането на чл. 280 означава точно това.“*

Да, отпадането на фазата по селекцията на касационните жалби и основанията за тази селекция /основанията за допускане на касационните жалби“/ е кардинална промяна на касационното производство в Република България, но именно тя е предложена в законопроекта и тя е приета от Народното събрание на първо четене на този законопроект. Следва да се има предвид, че кардиналните промени с отпадането на селекцията на касационните жалби и основанията за тази селекция, предвидени в чл. 280, ал. 1 ГПК, вече са били приети от Народното събрание на първо четене.

В стенограмата от пленарна зала на Народното събрание при разглеждането и гласуването на законопроекта на второ четене е записано изявлението на председателя на правната комисия Данаил Кирилов: „Комисията подкрепя по принцип текста на вносителя и

⁴⁵ В чл. 280, ал. 1 ГПК бяха установени основанията за селекция /допускане/ на касационното обжалване. Чл. 280, ал. 1 в досегашната редакция беше постановено „На касационно обжалване пред Върховния касационен съд подлежат въззивните решения, в които съдът се е произнесъл по материалноправен или процесуалноправен въпрос, който е: 1. решен в противоречие с практиката на Върховния касационен съд; 2. решаван противоречиво от съдилищата; 3. от значение за точното прилагане на закона, както и за развитието на правото.“

⁴⁶ „... ние предлагаме отпадането на тези основания за допустимост, за да можем да осигурим на гражданите и юридическите лица реална трета касационна инстанция, като по този начин смятаме, че ще постигнем справедливо и ефективно правораздаване в интерес на гражданите и бизнеса, който ще спомогне за развитие на правото и спазването на закона.“

⁴⁷ от 05.07.2017 г. /абз.последен на доклада/

предлага следната редакция на § 9, който става § 14:...“ **Така заявеното подкрепяне по принцип обаче е напълно илюзорно. Предложението на комисията е противоположно на внесеня и приет на първо четене законопроект – отпадане на фазата на селекцията на касационните жалби, съответно отпадане на основанията за допускане на касационните жалби.** Показателно за това е отразеното в стенограмата на Комисията по правни въпроси /с. 179/ „*След много мислене това е нашето контра предложение на идеята, че ще се махне чл. 280.*“ Нито в изявление на председателя на Комисията по правни въпроси в пленарна зала, нито в последвалите го изказвания е споменато нещо за съдържанието и мотивите на приетия на първо четене законопроект. Сякаш никой не си и спомнял какво е прието на първо четене.

Така по време на приемането на законопроекта на второ четене законодателят изцяло излезе извън обсега и принципите на приетия на първо четене законопроект и на практика прие закон, коренно противоположен на приетия на първо четене законопроект.

Въз основа на изложеното считам, че разпоредбата на чл. 280, ал. 2, пр. 3 ГПК противоречи на посочените в искането на състава на ВКС и в настоящото мое правно мнение, чл. 6, ал. 1 ЕКПЧ и чл. 47 от Хартата на основните права и следва да бъде обявена за противоконституционна.

Уважаеми конституционни съдии, изразявам съгласието си правното ми мнение да бъде публикувано на страницата на Конституционния съд.

03.07.2018 г.

С уважение:

проф. д-р Валентина Попова